

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnikstvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Poščne hranilnice.

Nekaj novega dobijo prebivalci avstrijsko-ogerski, namreč poščne hranilnice, nemški „Postsparkassen“. Minister za trgovstvo je dotični črtež uže predložil državnemu zboru. Po tem črteži hoče vlada pouzročiti, da bi zamogel vsak svoje prihranjene denarje pri poštnem uradu obrestinosno vložiti. Ne bilo bi mu treba hoditi v sedanje hranilnice ali posojilnice.

Sedaj štejemo blizu 4000 poštnih uradov; sčasoma bode pri vseh skrbljivo, da se bodo denarji prejemali in izplačevali ravno tako, kakor pri sedanjih hranilnicah. O svojem času podamo častitim čitateljem bolje na drobno posamezne točke nameravane postave o poštnih hranilnicah. Dnes omenimo le nekoliko to velevažno reč, da ljudje zazvedó, kaj se pripravlja.

Angleži so poščne hranilnice začeli snovati l. 1861. Uže v dveh letih je 320.000 strank ali vložiteljev bilo, ki so vložili 40 milijonov goldinarjev. Lani znašale so vse vloge 340 milijonov goldinarjev, a vložiteljev našteli so več kakor 2 milijona. Toliko srečni uspehi napotili so zaporedom ljudi in vlade, da so poščne hranilnice upejljali na Francoskem, v Belgiji, Hollandskem in Italijanskem.

Nekateri se bojijo pomnoženega števila poštnih uradnikov. To je prazen strah, le na Dunaji bo treba več uradnikov, drugod ladajo sedanji vse delo, ker je na mnogo pošť razdeljeno. Zopet drugi se bojijo za sedanje hranilnice in posojilnice. Pravijo, da bodo mnogi iz njih denarje svoje vzeli in jih poštnim hranilnicam izročili. Tega se ni bati, kajti poščne hranilnice bodo veliko menje obresti dajale. Skušnje na Angleškem kažejo tudi, da stare hranilnice in posojilnice zavoljo poštnih hranilnic ne pridejo v nobene zadrege ali škodo. Vlagatelji pri poštnih hranilnicah so zelo drugi ljudje od onih, ki svoje denarje nosijo v stare hranilnice in posojilnice. Ti so večjidel premožniki, oni pa boljše siromašni ljudje, ki ne utegnejo vsaki čas v hranilnico leteti pa tudi večjih zneskov ne

zmorejo in pogosto dalje po svetu potujejo. Tem je toraj prilično, da zamorejo pri vsakej pošti prihranjene denarje vložiti ali vzdignoti. Sedaj je od 22,493 srenj 22,169, ki nimajo nobene hranilnice. Z uvedenjem poštnih hranilnic bi se število vseh takšnih denarstvenih zavodov pomnožilo do 4317. Tako bi marsikdo priložnost dobil, da pridobljene denarje ne zapravi, ampak obrestinosno v hranilnici založi. Iz te jih ne vzame lahko brez skrajne sile in to je uzrok, da se ljudje vadijo varčni biti, štediti, redno in trezno živeti ne pa lehkomišelnó vse precej zapraviti. Takšnih in podobnih dobrot si obetajo od poštnih hranilnic. Želeti je, da se uresničijo. Vendar to morajo skušnje pokazati. Hvalile so se poščne hranilnice uže dovoljno!

Dr. Bleiweisov pogreb.

Slovenci so svojega očeta dostojno pokapali. Okolo 20.000 ljudij posodilo mu je do groba zadnjo pot. Zastopnikov je prišlo iz vseh slovenskih pokrajin, le iz Ogerske, Italijanske in žali Bog tudi iz Koroške ni bilo nikogar. Pogreb je bil vsakako sijajen. Ljubljana ga ne vidi kmalu jednakega. Vencev smo našteli 140. Pravi se nam, da se je ob štirih začelo zvoniti po celi deželi Kranjski. Ob isti uri se je prižgala po mestu plinova svečava. Sprevod se je vršil v sledečem redu: Najpred je prišlo 30 črno oblečenih pogrebcev s črno zastavo. Potem godba. Potem so usmiljene sestre iz sirotnišča vodile svoje dečke in dekteta. Ljubljanski gimnazijalci so nosili več lepih vencev, ter se pogreba v obilnem številu vdeležili. Za šolsko mladino so stopali „sokoli“ in nosili 35 vencev. Za sokolci je hodila č. duhovščina, našteli smo kakih 50 gospodov, brez tistih, ki so spremljali trugo v ornatu. Potem so prišle razne družbe z venci in zastavami. Veterani so bili v obilnem številu zastopani, ravno tako društvo katoliških rokodelcev, oboji z zastavama. Deputacije iz dežele so v vrsti hodile ali z venci ali zastavami. Najlepše vence so nosili Hrvati;

te vence so ljudje še dopoldne v čitalnico gledat hodili; venci so bili iz lavorjevih listov in iz krasnih kamelij, pri njih pa široki svilnati trakovi z zlatimi franžami. Poslani so bili ti venci od zagrebskega „sokola“, od pevcev hrvaških (društvo „Kolo“), od študentov viših šol, od akademije znanosti in umetnostij ter od „matice hrvatske“. Krasni venci delajo Hrvatom čast in nas veselijo, da zamoremo reči, da se je ravno hrvaški narod z največjim sočutjem udeležil slovesnega sprevoda. Iz tega vidimo, kje imamo dejansko podporo pričakovati.

Za veterani in požarno stražo so prišle ljubljanske gospice in gospe, črno oblečene. Za temi en del bogoslovcev; potem o. frančiškani. Ljubljansk meščan (g. Bregant) je nosil pokojnega rede na blazini (Franc Jošefov red, potem železne krone in ruski Vladimirov red). Zdaj je prišlo kakih 30 bogoslovcev, ki so celo pot kaj lepo peli žalostinke. Potem mnogo duhovščine z mrličem. Trugo so nosili kmetje; pri njih mnogo svetilcev, Za trugo so hodili odlični gospodje, deželni predsednik, čast. gospod knezoškof, gosp. deželni glavar dva generala, mnogo korarjev itd. Kmalo za njimi so prišli pevci ljubljanske čitalnice. Iz raznih korporacij smo jih razločili: uradnike, učitelje, profesorje, advokate, zdravnike, deželne poslance, uradnike, meščane itd. Gledajočega ljudstva je bilo silno mnogo po vseh ulicah, koder je sprevod šel gori do sv. Krištofa. Na mirodvoru je bila gnječja velika, vendar se ni nobena nesreča zgodila. Na tisoče je bilo ljudstva, pa vse je postalo mirno, ko je g. Svetec, poslanec iz Litije, govoril nagrobni govor, povdarjal zasluge in čednosti pokojnega voditelja in stavil ga mladim v izgled. Pevci pa so dve pesmi nagrobnici kaj lepo zapeli. Tako je bil končan otožni dan. Oča dr. Bleiweis je ostal sam na mirodvoru, mi drugi pa smo šli v mesto nazaj. Spominjali pa se ga bodo še čez sto in sto let, kolikor časa bo kaj Slovanov na svetu.

Iz Štajerskega so se udeležili mariborski, celjski, brežiški, žavski, grižki, laški, videmski, ljutomerski domoljubi, namreč dr. Dominkuš, dr. Radaj, dr. Ulrich, dr. Pajek, kanonik Herg, kanonik Žuža, dr. Jos. Serneck, prof. Krušič, Žičkar, Reich, Perc, Likar, župnik Ripšl, trgovec Širca, dr. Tanšek, dr. Mravljak, Gomilšak. Vence poslali so: Žavski trg, breški okraj, Mozirčani, ljutomerska čitalnica, mariborska čitalnica, sevniški rodoljubi, Triglavl z Gradca, celjski Slovenci, ptujška čitalnica, štaj. deželni poslanci, rodbina Dominkuševa; v telegramih spominjali so se ranjkega: župnik Hašnik, čitalnica, trg in okr. odbor v Gornjemgradu, Ormož (Sloga), Solčava, Maribor (gimnazijalci), trg in čitalnica v Mozirji, Gradec (Triglavl), Brežice (Tanšek), Ptuj (dr. Gregorič), Konjice (dr. Prus), Središče (Čagran in rodoljubi) Slov. Gradec (dr. Šuc), Ormož (Majhenič, Kobič), gornja Savinjska dolina (Jeraj, Žager, Turnšek), Doberna (kanonik Juvančič).

Korošci so poslali vence (čitalnica v Celovci,) telegram (odbor družbe sv. Mohorja) in g. Komelj Sočebranski.

Gospodarske stvari.

Splošni nauki gospodarski.

14. Ogibaj se pravd! Pravde so uže marsikaterega dobrega kmeta pokopale. „Boljša kratka sprava, kakor dolga pravda“, je stara poslovica. A jaz še celó rečem: „Boljši je, da pravičnik malo škodo trpi, kakor, da krivičnik dolgo pravdo izgubi“. Pri pravadah imajo navadno le drugi dobiček, samo tisti ne, kateri se v pravde spušča. Koliko potov imaš, kadar se tožiš, koliko ti je treba kolekov (štempeljnov) plačevati, in koliko ti odvetnik zaračuni! In če si pravdo dobil, vprašam te, ali ti bode tvoj nasprotnik mogel poplačati vse troške, ves trud, jezo in prepir? Nikoli ne! Zato Ti svetujem: Poravnaj se na lep način s svojim dolžnikom ali s svojim upnikom, z razžaljivcem in razžaljencem. Le ne pravdaj se nikar!

15. Napreduj in uči se! „Kakor so delali moj oče, ki so bili imovit in pameten mož, tako hočem delati tudi jaz“. Tako čujemo izgovarjati se kmeta, kadar se mu kaj novega v kmetijstvu in gospodarstvu priporoča. Ne misli, dragi moj, da Ti gospodje, knjige, novine, kaj novega le samo za kratek čas priporočajo. Da se knjige, novine spisujejo, to prizadeva dotičnim pisateljem mnogo truda, pa oni Ti v njih dobrih svetov ponujajo le iz ljubezni do tebe in do splošne domovine. Ti rojaki bi naposled pustili, da bi ti po starem svoje polje, svoj vinograd obdeloval, ako bi še stari časi bili, ako bi še veljale stare navade in šege, stare noše in stari nizki davki. Ali na svetu se je vse izpremenilo, vse podražalo. davke so povišali, zavoljo tega se ti pa svetuje, da tudi svoje gospodarstvo takó preurediš, da bi z njim ložje zadostoval dandanašnjim terjatvam. Zavoljo tega premišljuj naprej sam, kako bi si svoje dohodke na pošten način pomnožil, in opazuj tudi drugod, pri sosedu, pri umnih kmetovalcih, pri glasovitih gospodarjih, kako kmetujejo in gospodarijo. Hodi tudi poslušat v kmetijske zборе ali v šole, kjer se o kmetijstvu prodava. Čitaj kmetijske bukve in kmetijske novine, posebno „Gosp.“, v katerem za majhen denar velike kupe dobrih naukov dobiš.

16. Računi in zapisuj o vseh gospodarskih opravilih in pridelkih! Ako hočeš pravo ceno svojim pridelkom znati, preračunati imaš vse, koliko te stane, séme, gnoj, setev, obdelovanje, žetež in spravlanje pridelkov, Ker pa vsega tega v glavi obdržati ne moreš, zato si to zapisuj. Zaznamovaj si tudi, kakošne letine so bile, zapiši si, koliko si pridelal iz tega in tega semena pri takem in takem obdelovanji, koliko pa iz drugega semena pri drugačnem obdelovanji.

Zapisovati imaš tudi o živini, n. pr., kdaj se ti je obrejila krava, da bodeš znal o pravem času pričakovati poroda, pri katerem žival pomoči in postrežbe potrebuje.

Preračuni posebno to, ali imaš večji dobiček, če več živine rediš, ali če se bolj s poljedelstvom pečáš. S kratka: računi pridno sam, ker bi sicer drugi utegnili tebi račune delati, česar ti vendar ne privoščim.

Ako hočeš veljati za dobrega gospodarja, za umnega kmetovalca: Porabi vsak kosec zemlje! V nekaterih krajih se namreč vidi, da ima kmet na svojem malem zemljišči vse polno kolo-vozov, potov in stez, dvakrat preveč. Čemu toliko potrate drage zemlje? Porabi jo rajše za njive, za travnike! Če ti pa delajo še drugi ljudje nepotrebnih potov, ne trpi tega in zagradi jim pot. Ako jim to brez ugovora pustiš, zadobi ljudstvo polagoma starinsko pravico do poti, kate-tere jim ne bode mogel nihče odvzeti. Posebno glej na prazen prostor blizo svoje hiše, da ga spremeniš v rodovitno zemljo, bodi si v trato, vrt ali njivo.

17. Porabi vsako priliko, kjer si moreš krajcar prislužiti ali krajcar prihraniti! Moči mi ni navajati raznih malih pri-lik, pri katerih se dá krajcar prislužiti, opomnim samo tū gospodinje, kako si lahko one mimogredé pridobé krajcar za svoje male potrebščine, da ni treba za vsako malo stvar moža nadlegovati. Ako gleštajo marljivo vrtič pri hiši, vzraste jim mar-sikaj, za kar lahko v bližnjem trgu ali mestu dobé novčičev. Ako pridno redé kuretino, izkupijo zánjo in za jajca lepe novce, A tudi gospodar sam si mnogo stroškov prihrani, ako zná kmetijsko orodje sam popravljati ali tudi napravljati. V zimskih dolgih večerih naj pridno napravlja iz dobro posušenega lesá toporišča, ročnike, grablje, platišča za kolesa, ojšesa, grédeljne; naj pléte košare, cajne itd. S tem si bode dokaj stroškov prihranil, ker vse leto se v kmetijstvu mnogo takih reči potrebuje in katere na trgu ne malo stanejo. Zato se je treba pa uže v mladosti učiti, na stara leta se človeku več ne ljubi.

18. Skrbi za potrebno omiko svojih otrok! Marsikateri kmet toži dan danes, da so mu stariši vzrok, ker ni tako srečen kakor bi rad bil. Če tudi to ni res, ker je „vsak sam svoje sreče kovač“, vendar se ne dá tajiti, da sedanji nevednosti marsikaterega kmeta krivi so tudi nje-govi predniki. Da zatorej tebi otroci tega očitali ne bodo, ko bodeš uže v hladni zemlji počival, skrbi za njih vzgojo, uči jih sam in pošiljaj jih pridno v šolo.

Največ in najbolje jih bodeš pa ti sam naučil, ako hočeš in znaš. Nauči jih strahu Božjega, navadi jih ubogati tebe in drugih ljudi, privadi jih na lepo, ponižno vedenje, ne razvajaj jih v živeži in obleki, in delati, pridno delati jih uči uže v prvi mladosti. Pošiljaj jih rad v ljud-

sko šolo, (kar si sicer uže itak po postavi pri-moran), kjer se ti otrok nauči čitati, pisati, raču-niti in drugih potrebnih reči; ne vzemi pa otroka prej iz šole, dokler se ti tega dobro ne nauči.

19. Ne izročaj sinu ali hčeri zadol-ženega gospodarstva! Prvi vzrok, da si marsikateremu kmetu trdo godi, da je morebiti uže na boben prišel, bili so njegovi stariši, ki so mu izročili zadolženo zemljišče. Ako nočeš svo-jega sina v velike stiske in zadrege spraviti, ako želiš kmetijstvu napredek, izuči svojega sina naj-prvo dobro v umnem kmetovanji; potem pa ne ceni svojega zemljišča, kadar ga otroku izročáš, previsoko, in ne nakladaj nánj prevelikih bremen. Zemljišča dan danes nimajo več tako velike vred-nosti, in sicer zato ne, ker so davki visoki, de-lavci dragi, a pridelki dober kup. Če imaš majhno gospodarstvo, izročuj ga sinu kolikor moči brez bremen, zvlasti mu velikih dót za druge otroke ne nakladaj. Bratje in sestre brž odrasto in hočejo imeti svoje dote. Kje naj je dedič vzame? Iz hra-nilnice dobi le malo, in še to po mnogih troških in mnogem trudu; ali naj gre odrtnikov prosit? Če uže moraš storiti kaj za druge nepreskrbljene otroke, obloži ga s tem, da ima dajati temu ali onemu vžitek v naturi, to je, toliko in toliko žita ali drugih pridelkov, kajti mnogo lajše je kmetu plačevati s pridelki, katerih mu je itak težko dobro prodati, nego li z denarjem.

Se vé, to se ravna po različnih okoliščinah; vsak naš svet ni za vsakega in za vsak čas pri-meren. Ali jedno stvar naj si vsak kmet dobro zapomni, in ta je: Le na nezadolženem gospo-darstvu je moči marljivemu kmetu se vzdržati, in le nezadolženo zemljišče donaša nekaj dobička, ako ga obdeluješ s svojimi moči, to je z otroci, katerih ti ni treba plačevati. To so skušnje mno-gih let, ki so se pri marsikaterih gospodarstvih jasno dokazale.

Hitra pomoč o nesrečah.

V omedlevicah naj se vrat, prsi in truplo obleke odpravi, okna zarad svežega zraka odpro, ter čelo, senci, dlani in podplati bolnika drgnejo se suknom, namočenim v mrzlej vodi. Malokrvni sme tudi kisa, kolinske vode ali melisovca vohati. Zadetemu od mrtuda moramo nemudoma tesno obleko sleči. Glavo ima više nego drugo truplo. Okna treba odpreti, glavo in prsi mu z mrzlo vodo škropiti, na dlanih in podplatih ga sê ščetkami drgati in na meča gorušičnega testa pokladati.

Ako je komu kost ali koščica v vratu ostala, ali če je šivanko ali kako drugo reč pogoltnil, tedaj je potrebno, da ga po hrbtu večkrat precej močno udarimo. Ne pride li vendar pogoltnena reč na bolje, potem jo je treba (ako je moči) s prstom ali sê svilkovimi (dratenimi) kleščicami pazno izleči. Z mandljevim oljem je moči zmanj-šati bolečino, dokler ni zdravnika. V velikej ne-varnosti zadušenja naj se dotična reč z mehкими

jedmi (tudi pooljeno nekuhano kisló zelje je dobro) poskusi v želodec spraviti.

Utoplencev ne postavljajmo nikdar na glavo, ker to jih gotovo umori, če še kaj živè, marveč je potrebno, da je glava više od trupla. Obleko jim treba nemudoma sleči, truplo s toplimi rutami obrisati, in usta kaluže očistiti. V usta treba da jim zraka vdihujemo, ter jih s flanelom, namočenim v žganji, drgamo po vsem truplu, zlasti na žličici ali srčni jamici. Kakor z utopljenci, naj se ravna z obešenci.

Zmrznence moramo slečene deti v sneg, ali če tega ni, v prav mrzlo vodo. Obraz se ve da ostane prost. Ko se je truplo začelo tajati, tedaj jih položimo v toplo posteljo, ter s flanelom drgnemo. Tudi toplega vina naj se jim v usta vlije.

Zadušeni potrebujejo svežega zraka. Obleko jim treba sleči. Glava in prsi naj jim se z mrzlo vodo polivajo, dlani in podplati sè ščetko drgajo. V usta naj jim se vpihava zraka. Tudi je dobro deti jim pod nos kisa, jelenovca ali zasmojenega perja. Taki poskusi naj se več ur nadaljujejo. Zadušencu, ki se je začel zavedati, treba dati vode s kisom ali citronovim sokom, da jo pije.

Pri ostrupljenji ali otrovanji treba takoj zdravnika poklicati. Proti strupovitim gobam in bakrenej soli je pitje mlačne vode najhitreje pomoček. Proti soliternej in drugim otrovnim kislinaam naj se magnezija ali kreda z vodo pije. Proti lugaštim tvarem (razjedno apno, lug itd.) treba piti kisa z vodo. Proti razjednej prepalini (sublimatu) pomaga beljak z vodo. Rastlinski strup (otrov) se odstrani z mlekom in drugimi slizavimi pijanci, s črno kavo itd.

Obleko, poškodovano od steklih psov, treba uničiti (sežgati). Rana od stekline naj se s kisom ali s solno vodo izpira; dobro je tudi, če se na njo postavi rožič, da jo izsesa. Nadalje je potrebno, da rano z razbeljenim železom izžgemo, ali strelnega prahu v njo nasipljemo in užgemo.

Poškodovanim od pada (raz konja itd.) moramo obleko na vratu in prsih razvezati, ter jih položiti v posteljo tako, da je glava više od trupla. Bolniku, ki se zaveda, treba dati mrzle vode, in na zmečkane ali polomljene ude mrzlih zavezovati. S nezavednim naj se ravna tako, kakor je bilo rečeno pri omedlevicah. Nesrečneži s zlomljeno nogo ali roko naj se na nosilih ali vozu domov spravijo, in sicer kakor najbolj mogoče mirno. Dokler ni zdravnika, treba da jim devljemo na poškodovani ud mrzlih zavez.

Razna naštetá sredstva pomagajo le v trenutku. Zelo potrebno pa je, da v vsakej nesreči nemudoma pokličemo skušenega in zanesljivega zdravnika (ne kakega mazača), kateri bode najbolj vedel, kar treba še dalje storiti.

Dopisi.

Iz Celja. (Celjski opat) še ne da miru in je poslal sledeče: „Z ozirom na §§. 19, 21 in

22 tiskovne postave tirjam od Vas, da od besede do besede objavite v Vašem prihodnim listu, kar Vam zastran dopisa „Iz Celja“, ki ste ga v šte. 46 t. l. pod naslovom: „Celjski opat“ natisnoli, pismeno naznanim. 1. Ni res, kar Vi pravite: „da nisem ud tiskovnega društva naše škofije.“ Kakor vsako leto, kar sem v Celji, sem plačal tudi h koncu leta 1880 za tekoče leto 1881 v Mariboru 5 gl.; kar Vi sami že skuz to potrdite, da ste mi do zdaj Vaš list pošiljali. 2. Kar na dalje pravite: „Več duhovnikov je potem želelo, naj se g. Ferenčakov nasvet objavi v „Stidsteirische Post“ in v „Slovenskem Gospodarji“, tako dolgo neresnično ostane, dokler me pismeno ne prepričate, da so gospodje res kaj takega želeli? 3. Ni res, kar Vi pravite, da je moj dopis pravopisnih pogreškov (kozlov) imel. Vi sami ste postavili v Vašem listu besedo „tiskovine“, dokler moj list od „tiskovin“ govori. 4. Ni res, da sem dne 19. septembra t. l. v sodnišče od koga spremljan bil; veliko več sim sam za sebe prišel. 5. Čisto neresnično pa je, „da ste Vi, kot urednik, dne 10. novembra t. l. pri rekurzu zmagali, potlačivši opata“! Velikoveč je to le polna resnica: „Vi ste bili isti dan na 10 gl. plateža, ali 48 ur zapora obsojeni, in vrh tega ste za nalogo dobili, sodnijsko spoznavo v prvemu listu „Slovenskega Gospodarja“ objaviti. Anton Vrečko, opat Celjski in dekan.“ Opomnja. Ker to brbljanje ni več „stvarno popravljanje“, ampak neopravičen napad, ne na dopisnika, velikoveč na osebo urednikovo, vrgli bi lahko bili vse na smetišče. Ker pa je opat znan prepirljivec, nam pa ni za tožbe, zato smo njegovo berso objavili. Dostavimo pa sledeče opazke: K šte. 1: urednik, in gotovo tudi dopisnik, ni vedel, da je opat ud tiskovnega društva, prvemu niso vsi društveniki, pa tudi naročniki ne vsi znani, ampak opravniku; urednik ne razpošilja nobenih listov; k šte. 2: Urednik ne more in neče opatu najaviti imen dotičnih gospodov, ker so ti prosili, naj njih imena zamolčimo. K šte. 3: Pravopisnih kozlov je opat poslal prvokrat 5, med njimi tudi „tiskovine“ namesto „tiskovin“. Denešnji popravek pa šteje 9 kozlov, čemur se ne čudi nihče, kdor duševne zmožnosti celjskega opata pozna. Da slovenske slovnice ne lada več, to je verjetno, zato mu pa svetujemo nekoliko več skromnosti in ponižnosti, ter naj molči o stvareh, katerih ne razume. K šte. 4: Celjski opat je dne 19. septembra pričakoval urednika in stal pred sodiščem celjskim z gosp. Rakušem in g. Besozijem vred, kar je urednikov spremljevalec g. Jos. Sernee sam opazil. Vstopivši urednik v sodnijsko sobo, najde opata kot lipovega boga na stolu prikeljenega in za njim stoječa lipova preroka in znana prijatelja „freimaurerjev“. K šte. 5: Celjski opat ni bil samo potlačen, ker je zgubil eno tožbo celo, pri drugi 40 gld. in naposled še tisti drog, s katerim je hotel urednika

kot duhovnika nadlegovati, ampak bil je še moralčno zlasan, zuhljan in tepen. Dokazal se mu je celi koš „neresnic“ in zato naj opat sedaj vzame enega izmed celjskih katehetov, ki mu naj 8. božjo zapoved razloži. Potreben je tega jako močno! O drugih rečeh, zlasti zavoljo podpiranja „freimaurerjim“ prijazne „Celjanke“ vidiva se z opatom Wretschkom še nekde drugod!

Celjski opat kaže pa z vso tožbo zaradi par slučajno zgubljenih besedice svojo prav nekrščansko, zagrizeno in nemčursko-liberalno jezo in srd, kateri bi rad na listu in jegovem uredniku ohladil. V svojej znanej nevednosti še niti ne čuti, kako grdo je za mešnika, če mu je mešnik pred sodnijo prisiljen bil, celo mavho „neresnic“ dokazati.

Iz Šoštanja. (Novi krajni šolski svet; nemškutarski tajnik.) Bile so v kratkem volitve za naš krajni šolski svet, in po vsej pravici si smemo čestitati zaradi njihovega izida. Upamo, da ne bo krajni šolski svet več po tistej nemčurskeji muziki plesal, kojo znajo nekateri tržani tako dobro gosti, kajti volili so se toliko značajni možje, da se jim sme ta važen posel na vsak način zaupati. Voljeni so bili g. Jože Ravlen za načelnika, gg. J. Medved, F. Stopar, B. Rožič, J. Falk in M. Golob pa za odbornike. Za šolskega ogleda je imenovan g. dr. Lichtenegger. No, sedaj se bode smelo vendar to pričakovati, da se bodo kmetom naročila v slovenskem jeziku določila, in da se bode na njihove tirjatve boljše ozir jemalo, kakor pa do sedaj. Gotovo bemo radostno poročila o napredovanji slovenskega uradovanja pri naših občinah, in smešno, čudno se nam bode zdelo, če se govori o slovenskih občinah z nemškim uradovanjem. Tak smešen in obžalovanja vreden prizor imamo tudi tukaj v naši okolici. Tukaj ste občini Topolšča in Sv. Florijan, kojih prebivalci so skoro sami čvrsti gorjanci, skoz in skoz poštenjaki, ki še ne poznajo nobenih nemčurskih agitacij in nobenega drugega jezika, nego svojega matrnega. Al čujte in strmite! Čisto slovenski občini uradujete pa trdo nemško! Obe imate enega in istega pisarja v našem trgu. Ta mož pa je neka čudna prikazen. Že od mladih nog je tukaj, vendar se še nikoli ni toliko potrudil, da bi se vsaj za silo slovensko pisati naučil. Govori še govori, pa se tako modro drži, kedar svojim „gemajnderotam“ kaj razlaga, kakor da bi bil pol Salomona; vendar nameša toliko nemških izrazov v svoj učeni govor, da ga živa duša ne zastopi. No, menda je posebna učenost tega možaka kmete imenovanih občin tako osupnila, da si ne upajo niti besedice zavoljo njegovega nemškega uradovanja črnoti, in da vsako odobrijo, kar njegova učena glava iztuhta. Še celo dotična župana se morata po njegovem vetru obračati, da mu pustita ravno v občinskih zadevah ravnati, kakor on hoče. No, zato se pa tudi zdi učenjak, misleč,

„ja, ja, ime že nosiš ti, ali prav za prav „purgermajster“ sem pa jaz!“ Bili ne bilo mogoče, da bi si te dve občini poiskali drugega, slovenskega zmožnega tajnika, in da bi volili v prihodnost vendar toliko značajne moze za župane, da bi z njimi ne mogel vsak „škribarček“, kakor s kako metlo pometati. Opazovač.

Od Drave. V 20. številki „Slov. Gosp.“ priobčeni dopis iz Šalovec je ondešnjega župana strašno zarsbel, in za tega voljo bi on silno rad izvedel, kdo je ta človek, ki se je bil drznol kresnoti jegovo župansko dostojanstvo. Na sumu ima zdaj tega, zdaj onega. Prečitavši v 20. št. „Slov. Gosp.“ priobčeni dopis rekel je koj, da bo vrlega narodnjaka g. M. R., trgovca pri sv. M. dal na doktorja, da mu plača bor, katerega mu je bil pred nekimi leti priklonil. Lepa doslednost! Prejšnjega župana J. K. za domačo reč živo vnetega možaka, toži, trdeč, da je ta, ko je dal občinski most popravljati, nekaj opeke (cigla) prodal in denarje za se porabil, in to samo zbog tega, ker misli, da je on dal povod jegove osebe tikajočemu se dopisu, ali vestni narodnjak je pravičnik ter se tožbe ne plaši. Nekoliko tednov po tem dopisu dal je po nekem kovači pisatelju B. F. priobčiti, če bode še popevke zmišljeval in koga v „zeitunge“ dajal, naj si da za Celje škornje narediti, in nedavno prišedši v Vodrance v neko krčmo pripovedal je ondi mladoletnemu krčmarjevemu sinu, kako že ima pisma v rokah, da bosta prejšnji šalovski župan J. K. in pisatelj B. F. morala v Celje zavoljo dopisa, katerega je bil „Slov. Gosp.“ v 20. šte. prinesel. Gospod župan! te besede pa so res maslo vaše nenavadne modrosti! Kaj mislite, da boste zbog kake nedolžne pesni ali kakega dopisa koga tako lahko v Celje spravili, kakor ste neke osebe stem, da ste, ko je lanskega leta ob času živinske kuge sedanji vaš zet preko Drave pretihotapivši par volov v kratkih dneh potem od žandarjev zasačen k vam prišel, mu dali živinsko izkaznico, kakor da bi bil kupil vole v vašej občini? Radi tega vašega pregreška moral je vaš zet vole, ko so bili izdražbani, drugikrat kupiti, in nekateri ljudje so res v Celji. Kaj se jim je pripetilo, nas ne briga, vas pa še morebiti kaj čaka, ker v oznanili od c. k. glavarstva na Ptuji od 3. oktobra 1879 šte. 12.360 stoji pisano: „Einer Strafe bis zu 500 fl. unterliegt ein Gemeindevorsteher oder dessen Stellvertreter, wenn die Anzeige, eines verdächtigen Krankheitsfalles (beim Hornvieh) verabsäumt, oder bei Ausstellung von Gesundheits- und Provinienzbescheinungen (auch in Viehpässen), wenn auch nur als Fahrlässigkeit, eine Unwahrheit bezeugt? Teh besed vam nočemo tolmačiti, saj dobro nemški veste! Glejte, vrli narodni Šalovčanji, kakega izvrstnega župana imate. Ni se sramoval tudi okoli pripovedati, kako je jegove osebe tikajoč se dopis dva občana iz Šalovec do solz ganol. Poznamo dobro ta dva poštenja vredna možaka, da sta že županila in sta

usmiljenega srca, ali te solze, katere sta zavoljo sedanjega župana točila, bi radi videli. Bile so morda debele, kakor vinske jagode.“ Pred kratkimi dnevi poprosil je neki posestnik iz Šalovec pisatelja B. F., da bi mu sestavil prošnjo, katero bi moral vložiti pri c. kr. glavarstvu na Ptuj in ta mu reče, da se prošnji mora priložiti spričevalo občinskega predstojnika, ta pa, izvedevši, kdo je naprošen, da prošnjo sestavi, rekel je, da nič ne da in da bo dal pisatelja B. F., ko ga v svojej občini zasači, iz nje izpoditi. Kaj še več? Mar bo pisatelj B. F. hoteč iti v Ormož, moral prek Šalovec leteti, da ga župan ne zasači? Modra glava šalovskega župana si res mnogo domišljuje! Naj sestavi komu kako prošnjo Peter ali Pavel, spričevalo, ako je potrebno, mu župan mora dati; šalovski župan to tudi dobro ve, ali spričevalo po vsej priliki ni dal zato, da ne bi vsled tega prišel zopet v te nesrečne „zeitunge“.

B. Sprehajkovič.

Iz Lemberga pri Šmariji. (Pomilovanja vredno županstvo.) Ni mi tukaj o naših zadnjih občinskih sejah govoriti, kako si je sladkogorski župan A. N.—ak prizadeval za svojo, pisarjevo in slugetovo plačo naše občinske doklade povikšati; temveč želim svetu naznaniti, kako ubogi smo, da imamo takega župana. Dosta, da se je župan 20. nov. t. l. koj po seji s svojim srenjskim „šribarjem“ v oštariji na Sladkigori do drugega dneva prav čudno vedel, na to se drugo jutro privlečejo, župan, njegov pisar G. in tihi sluga Miha k nam, ter z vriskanjem in petjem že predpoldan uganjajo svoje burke s tem, da ranto, ki je čez moj most ob travniku zaprta, popadejo in jo v bližnji potok vržejo! S kako pravico pa!! Smo Vas mar za to izvolili, da bi take pobalinske šale drugim v pohujšanje lovili. Lep izgled in trden značaj se tirja od župana, a tega naš Tona preveč nima!

J. Lipavec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naše cesarstvo je se ne nadoma sprlo z Ruminskim kraljestvom. Donav teče od nas v Rumunsko in dalje v Črno morje; do sedaj so voznjo po spodnjem Donavu nadzorovali zastopniki evropskih velevlad in prosto brodstvo ondi varovali; najnaprej pa avstrijski uradniki. Temu se upirajo Rumunci in je kralj ove dni v prestolnem govoru slovesno se izjavil, da tujih nadzornikov na spodnjem Donavu ne trpi, t. j. da hoče avstrijski upliv ondi zatreti. Vsled tega je naš poslanik grof Hojoš v Bukurešti dobil nalog, z rumunsko vlado malo ali nič več občevati. To pa kaže uže na precej hud razpor. Da se Rumunci toliko upajo, temu utegnejo Angleži, Francozi itd. krivi biti, ki jih sčuejejo proti nam. — Državni zbor ima mnogo najvažnejšega dela, toda nemški liberalci tratijo dragi čas z nepotrebnimi vprašanji ali interpelacijami.

— Tako si naredijo priliko, psovati na vlado, pa tudi na naše poslance; tako je štajerski liberalcec dr. Heilsberg vprašal, zakaj so Vesteneka iz Kranjskega zapodili. No, ker je Slovence psoval in jih jezik „Sausprache“ imenoval. Drugi so vprašali, zakaj so se česki in nemški dijaki v Kuchelbadu topli? No, ker so Nemce nemški listi in Judi sčuevali. Tretji je vprašal, zakaj je „Länderbank“ več pravic dobila, kakor razne banke, katere v rog Juda Rothschilda trobijo? No, zato ker jih je vredna in potrebna bila. Sedaj obravnavajo vojaško postavo, katero hočejo prenarediti in znatno polajšati. Tega smo res potrebni. — Slovani smo zgubili očeta Bleiweisa in voditelja v borbi za svoje narodne pravice. Na njegovo mesto izvolili so kranjski poslanci precej po pogrebu Bleiweisovem g. Svetca, notarja in poslanca. To je srečna izvolitev, kajti Svetec je uže mnogozaslužen boritelj, star prijatelj Tomanov, Bleiweisov, Kostov, in je zlasti v zadnjem kranjskem deželnem zboru zopet pokazal se kot izvrsten politikar in spreten govornik. G. Svetec je res prvi mož. Bog ga ohrani!

Vnanje države. Bismark je v državnem zboru javno izrekel, kako so ga liberalci zapeljali in posilili v preganjanje katoličanov. Toda on je sprevidel, da so to ne samo iz sovraštva do sv. Cerkve storili, ampak da bi leži s svojimi Judi vred nemški narod gmotno na nič spravljali, sebe pa bogatili. Zato daje sedaj liberalcem slovo in hoče s katoličani in konservativci potegniti, ob enem pa grdo preganjanje katoličanov ustaviti. Čudna so res božja pota! — Ruski car je baje zopet voljen, sniti se z našim cesarjem. — Greški kralj je došel v Volo, zadnje od Turkov v Tesaliji zapuščeno mesto, ter je bil od 40.000 ljudij navdušeno sprejet. V Egiptu delajo na to, da bi deželo od Turčije popolnem odtrgali. — Italijani se močno bojijo Bismarka, ker vedno bolje papežu prijazen prihaja. — Francoski minister Bert je katoliškim redovnikom pridgati prepovedal; to je freimaurerska svoboda, Boga, sv. Cerkev psovati, to sme vsak, božje resnice označevati, to je prepovedano. Jud Gambetta bode v kratkem predsednik republike. — Angležem se Irci močno ustavljajo v Irskem, vsaki dan poroča se o umorih in požarih; mesto London, največje na svetu, hočejo užgati. Srd je strašen med Irci in Angleži; angleška ladija zasačila je arabske tolovaje na morji ob južni Afriki, ki so ladijo polno zamorskih sužnjeval peljali. Angleži pa tega ne trpijo; nastane boj, toda Arabi se trdovratno branijo in uidejo; angleški kapitan in 3 mornarji so mrtvi.

Za poduk in kratek čas.

Črtica iz zgodovine regimenta Litzelhofen št. 47.

Ko smo l. 1828 v 5. razred latinskih šol v Mariboru prišli in je neusmiljeno strogi Rigler

takrat tisti razred učil, bežal je, kdor je le mogel v druga mesta študirat, kajti Rigler je tako hudo trebil, da od 40 dijakov, kojih nas je iz 4. razreda, od dobrega profesorja Čeba v 5. razred prišlo, nas je k veliki noči komaj polovica ostala, drugi so večjidel v Novomesto ali v Karlovec pobegnili.

Janez Ilešič (takrat še Illeschitsch) rojen v Ptujski župniji sv. Petra in Paula dobil je tudi nasvet: da naj gre! Ves potr in žalosten hodi po mestu, in premišlja, kam bi se siromak le podal, kajti v daljna mesta iti ni gleštal penaz, niti poguma. Svetuje mu nek vrli prijatelj rekoč: veš kaj Janez, pojdi k gospodu obristu pa se daj k vojakom zapisati, ker čez $\frac{1}{2}$ leta boš tako ali tako odrajan.

Naprosi se grofica Radeckijeva, supruga slavnega maršala, naj bi vbogega dijaka obristu Pitnerju priporočila in ker je Janezov oča, akoravno solznimi očmi tudi privolil, se nagovori še tadajni adjutant g. Pirkuč, naj Janeza k obristu sprejme. Milostljivi baron Pitner Janeza prijazno sprejme, od glave do nog smehljaje gleda in veli, naj koj pri njem ostane. Sprva je Janez pomagal konjem streči, jahat se učil, čez nekaj tednov v pisarnico in sred posta v kasarno prišel in frajtar postal. Spomladi prišel je general grof Kinski svoj regiment obiskat. Ko je bataljon na prostoru za vojaške vaje tik pokopališča mestnega v dolgih vrstah stal, hodi Kinski gori in doli in pogleda vsakega moža; ko do Janeza pride, postoji, vpraša nekaj obrista, ukaže, da naj Janez iz vrste stopi. Kinski gleda krasnega junaka od glav do nog, se prijazno obrne in gre naprej. Ko v kosarno pridejo in svoje orožje odložijo, pride Feldwebel in reče na glas: Korporal Ilešič se naj pripravi na marš, jutre zjutraj ob 5. pojde v Solnigrad. Zjutra ob 4. se mu veli na pošto iti, urno pobere Janez svoja kopita, gre na pošto in čaka, kaj da bo? Nekaj trenutkov preden pet odbije, se pripelje general Kinski, spremljan od oficirjev celega bataljona, Janez mora k poštnemu konduktarju vstati, kučjaš zatrobi, hajd naprej in naš Janez se pelje v Solnigrad.

Nekaj let je pri Kinskiju pisal. Kajti pisati je znal čudno lepo in čez nekaj let pride Ilešič že kot oficir k regimentu nazaj. Več let bil je komandant invalidov v Ptuj, krog in krog poštvovan in priljubljen. Ko se vojska z Danci vname, mora kapitan Ilešič tudi tje, že greoč bil je po višan, in junaško se je vojskoval, dokler ni bil ranjen; ranjeni obrist se vrne proti domu, a rana se skujša, obrist Ilešič v Berlinu umerje, slovesno od Prusov pokopan. Sošolcem pa je upanje: svojemu prijatelju slovesno veselico narediti po vodi splavalo. Mislili smo namreč z njim vsi še živi nekdanji sošolci se združiti in čestitati mu — o Bog daj! da se na božji desnici zopet vidimo!

Tribunski.

Smešnica 49. Na Dunaji v nekeji utici stopi pred starca nek zmešan človek, ki je vse v loteriji zastavil, pa ga vpraša: „Je res, da znate vi duhove rotiti in klicati, da bi loterijske številke naprej povedali?“ Starec pomeži malo, po tem pa reče: „Znam, znam! pa le noče nobeden priti.“
Slavomil.

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so za šolo v Vitanji darovali 300 fl.

(*Znana „Cillier Zeitung“*) javka, da se jej slaba godi, ker jo „Slov. Gosp.“ nadleguje in jene „freimaurerje“ iznemirja. Išče toraj uže pri duhovnikih tujan do kanonikov zaslombe ter jim pošilja liste brezplačno! Uboga revica! Freimaurerskega lisjaka vendar le spoznajo, če se tudi v ovčjo kožo zagrne! Naj se le drži Celjanka svojega celjskega opata; ta ima „vest, katera mu ne dopušča zoper Celjanko postopati!“. Drugi imamo precej drugačično „vest“.

(*Dete umorila*) je kasinska dekla v Mariboru, vrgla je otroka z mosta v Dravo.

(*Mariborska čitalnica*) napravi dne 8. dec. t. l. zvečer lepo svečanost v slovo pesnika Prešerna, v nedeljo 11. dec. je jour fix“. Govori č. g. dr. Pajek o „šegah štajerskih Slovencev.“ Začetek vselej ob $\frac{1}{2}$ 8 zvečer.

(*V Šmariji pri Celji*) so tatje hoteli sodnijske uradnice izropati, so pa bili zapodeni.

(*Ustrelil*) je v Veliki nedelji finančar gosp. Smode krošnjarja s tabakom in tata Šinkota v nogo, ker se nij hotel podati. Šinko je umrl.

(*V Gomilici*) je pasterkinja postarjeva ljudi za več kakor 1400 gold. ogoljufala in je obsojena tri leta v ječo.

(*Železnico merijo*) od Spielfelda do Radgone in sedaj se tudi nekateri sv. Lenarčani zanimajo: kaj pa, ko bi železnica iz Maribora nad sv. Lenart šla proti Radgoni?

(† *Umrli*) je v Celovci častiti oče kapucin Remigij Lipež.

(*V Brašlovcih*) bil je napovedan shod dne 27. novembra t. l. da se osnuje pošojilnica. Zavaljo konfiskacije nam ni bilo mogoče, shoda najaviti. Nadejamo se in želimo v kljub temu srečnega vspeha blagim domoljubom!

(*Neopaznemu pokrivaču*) je iz grada v Mariboru zletela opeka iz rok in pala g. lsepovej 7letnej deklici na glavo. Da je ni ubila, zabranil je močni klobuk.

(*Zastrupili*) so baje ženo Senegačnikovo pri Novi cerkvi.

Listić: Štev. 47. letos zaradi konfiskacije izpadne; dopisi iz Koroškega, Haloz itd. in cerkvene reči prihodnjič.

Loterijne številke:

V Trstu 3. decembra 1881: 81, 89, 38, 48, 82.

V Linci " " 47, 40, 86, 77, 83.

Prihodnje srečkanje: 17. decembra 1881.

Zahvala.

Ob smrti preljubega našega očeta prejeli smo od blizu in daleč, iz slovenskih in sosednjih slovanskih pokrajin, posebno tudi iz bratske Hrvatske toliko dokazov presrečnega sočutja in prijaznih spominov, da nam primanjkuje besedij, vsakemu posebej se primerno zahvaliti.

Globoko ginjenega srca izražamo tedaj po tej poti vsem znancem in prijateljem, društvom tukajšnjim in deputacijam društev zunanjih, vsem dariteljem prekrasnih vencev, posebno pa tudi odboru, ki je tako prijazno skrbel za vredni pogreb, z jedno besedo, vsem, vsem, ki so ob smrti in boleznih nepozabljivega očeta izkazali svoje sočutje in udanost, najprisrčnejšo zahvalo.

Rodovina Bleiweisova.

Za postne dni

priporočam lepe velike marijanceljske **polže**, slanike, jegulje, šveicarski in štajerski sir, vsake vrste suhor (Zwieback), laške kostanje ruske sardine, ruski in kitajski čaj itd.

M. Berdajs

1—2

v Mariboru.

1-2

Krčmo na račun

prevzeti želi nek **oženjen mož**. Povpraša se v g. Leon-ovi tiskarni v Mariboru.

Učenca

nemškega in slovenskega jezika zmožnega vzame v štacuno z mešanim blagom trgovcev v Stridovi (Stridau bei Luttenberg).

Jan. Petrić.

Oznanilo.

zavoljo razpisanih 4 celih po 146 fl. in 3 polovičnih štipendij po 73 fl., ki se oddajo 1. marca 1882 ob pričetku novega šolskega leta na sadje in vinorejski šoli v Mariboru in za katere se prošnje vlagaje do 20. decembra t. l.; naj se pogleda v štev. 48. „Slov. Gosp.“

1—2

2—2

Ponudba.

Na prodaj so orglice **lajle** na 20 glasov in 3 poteze. Igrajo 10 komadov novejih ter so v lepem zaboji. Po fabriškeji ceni jih proda gospod

August Pollak,

orglar v Mariboru „Neue Colonie“ št. 114.

2—2

Razpis.

Na 4razredni, v II. plačilnej vrsti stoječi, deški šoli v Ljutomeru je služba enega podučitelja za definitivno podeljenje razpisana.

V nemškem in slovenskem jeziku popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje obložene prošnje do 10. januarja 1882 po predpisanem potu pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 19. novembra 1881.

2—3

Sadovna drevesa

visoka, posebno zlate parmene in mošan-celjni, so na prodaj v Radgoni, drevo po 30 krajcerjev.

Povprašajo se naj gospodje: Krempl v Črešnovcah, Bračko v Orehovci, pošta Radgonska, (Radkersburg) in Pavel vitez plem. Hempel v Gradci, Haydngasse Nr. 10 II. nadstropje.

„Foncière“,

Peštansko zavarovalno društvo
zročilo je opravištvo za **Celje** in
okolico gospod-u

Franc Walland-u.

Imenovano društvo spada mej najbogatejše zavarovalnice; ima 10 milijonov goldinarjev ustanovnega kapitala in daje nad 16 milijonov goldinarjev poročstva. Od leta 1865 do 1880 se je izplačalo nad 22 milijonov gold. škode.

Zavaruje po ceni zoper ogenj in na življenje itd. Pregleduje škode točno in plačuje popolnoma.

Čast. naročila sprejema in vsakovrstne razjasnila daje, ter se z odličnim spoštovanjem priporoča

Franc Walland

zastopnik „Foncière“-Peštansko zavarovalne družbe
2—3 v Celji, Gracarsko predmestje.

Denešnjemu listu je pri-ložen najnižje nastavljeni cenilnik trgovske hiše „pri nizki ceni“ v Mariboru, gosposke ulice št. 5.